

Det Kgl. Olje- og energidepartement
postboks 8148 Dep.

0033 OSLO

Vår ref.
04/01543-003/JAA

Arkivkode
S00 &13

Dykkar ref.

Dato
21.02.2005

HØRING - NOU 2004:26 HJEMFALL

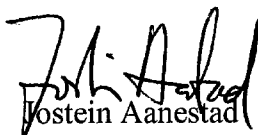
MELDING OM VEDTAK

Formannskapet handsama i møte 17.02.2005 sak 0008/05. De vert med dette underretta om at det er fatta følgjande vedtak:

Sogndal kommune sluttar seg til mindretalet i Heimfallsutvalet sitt framlegg :

- Om innføring av transaksjonsmodellen når det gjeld offentlege eigde verk, subsidiært rettighetsmodellen.
- At konsesjonstida for alle vert sett til 60 år og at dei private beheld sine tidsavgrensa konsesjonar uendra.
- At gjeldande ordning om at det ikkje vert gjeve kompensasjon til eigar ved heimfall vert oppretthalde.

Med helsing

Postein Aanestad
rådmann

Vedlegg: Saksframlegget

Saksh.: Jostein Aanestad
Arkivsak: 04/01543

Arkiv: S00 &13

Saksnr.: Utval
0008/05 Formannskapet

Møtedato
17.02.2005

Sak 0008/05

HØRING - NOU 2004:26 HJEMFALL

Rådmannen si innstilling:

Sogndal kommune sluttar seg til mindretalet i Heimfallsutvalet sitt framlegg :

- Om innføring av transaksjonsmodellen når det gjeld offentlege eigde verk, subsidiært rettigheitsmodellen.
- At konsesjonstida for alle vert sett til 60 år og at dei private beheld sine tidsavgrensa konsesjonar uendra.
- At gjeldande ordning om at det ikkje vert gjeve kompensasjon til eigar ved heimfall vert oppretthalde.

Vedlegg (scanna):

Brev frå Olje- og energidepartemenetet av 01.12.04

Uprenta vedlegg:

NOU 2004: 26 Hjemfall

Bakgrunn:

Heimfall betyr kort fortalt at vassfall, vassdragsreguleringsanlegg og tilhøyrande kraftanlegg tilfèll staten vederlagsfritt etter utløpet av ein konsesjonsperiode. Reglane om heimfall gjeld likevel ikkje for offentleg eigde anlegg. Desse får evigvarande konsesjon. Dagens reglar om heimfall gjeld altså berre for privateigde kraftverk. ESA (EFTA sitt kontrollorgan) har reist spørsmål om heimfallsreglane, slik dei i dag er utforma, er i strid med EØS- avtalen sine reglar om fri etablering og kapitalrørsle. Olje- og energidepartementet har mellom anna av denne grunn sett ned eit offentleg utval med 12 medlemmer, Heimfallsutvalet, som har utgreidd denne saka og kome med innstilling med framlegg til endringar i gjeldande lovgjeving. Heimfallutvalet si innstilling vart lagt fram den 30.11.04. Innstillinga er sendt på høyring med høyringsfrist 01.03.05. Innstillinga er særskilt omfattande, og det er berre dei mest sentrale problemstillingane som vert drøfta i dette saksframlegget.

Gjeldande reglar:

Etter industrikonsesjonslova og vassdragsreguleringslova gjeld følgjande reglar om konsesjonar og heimfall for vassfall og tilhøyrande anlegg:

- Det vert gjeve *evigvarande* konsesjonar til stat, kommunar og fylkeskommunar og foretak eigd av desse.
- Det vert gjeve *tidsavgrensa* konsesjonar på 60 år til private. Utanlandske foretak – også eigd av offentlege organ – er likestilt med private.

- *Omsetning* av vassfall og reguleringsanlegg er konsesjonspliktig.
- Ved overdraging frå offentleg til privat eigar slik at den offentlege eigarskapen vert under 2/3, vert ny konsesjon på 60 år rekna frå opprinneleg konsesjonstidspunkt eller utbyggingstidspunktet.
- Ved konsesjonstida sitt utløp tilfell vassfallet og alle tilhøyrande anlegg staten vederlagsfritt.
- Ved heimfallet har vertskommunen ein lovbestemt rett på *inntil* 1/3 verdien eller andel av kraftanlegget.

Ca. 90 % av alle kraftanlegg i landet er i dag offentleg eigd, medan resterande 10 % er private. 3,5 % av dei private kraftanlegga vart erverva/utbygd før konsesjonslovgjevinga. Desse er ikkje omfatta av konsesjonslova og heimfallsordninga. Reglane om heimfall gjeld i dag altså berre for 6,5 % av kraftanlegga i Noreg. Ei innføring av heimfall for offentlegeigde verk får altså stor verknad for kven som skal eige vasskrafta i framtida.

Heimfallsutvalet si innstilling:

Eit samrøystes utval går inn for å vidareføre heimfallsordninga. Det er likevel viktige prinsipielle skilnader på fleirtals- og mindretalsinnstillingane om korleis ein tilnærmar seg spørsmålet om implementeringsmetode for heimfallet for både offentlege og private kraftanlegg, når det gjeld lengda på konsesjonstida og om det skal skje ein kompensasjon til eigar når heimfall finn stad.

Fleirtalet i utvalet gjer framlegg om at det er *lovendringstidspunktet* som skal vere utgangspunktet for lengda på konsesjonstida både for offentlege og private kraftanlegg. Dette betyr at *alle* dagens eigarar får nye konsesjonar på 75 år og at heimfall til staten altså skjer 75 år etter lovendringstidspunktet. Seks av utvalet sine medlemar gjer framlegg om at eigarane på heimfallstidspunktet får behalde 1/3 av verdien som ein form for kompensasjon (partiell heimfall).

Eit mindretal (representantane frå KS (Kommunenenes Sentralforbund), LO (Landsorganisasjonen) og LVK (Landssamanslutninga av Vasskraftkommunar)) går inn for det dei kallar *transaksjonsmodellen*. Etter dette er det eventuelt *transaksjon* av kraftanlegg frå dei offentlege eigarar som utløyser ny konsesjon og heimfallsordninga. Dette framlegget inneber i praksis at ordninga med evigvarande konsesjonar for offentlege eigarar vert vidareført så lenge det ikkje skjer eit sal (heilt eller delvis).

Vidare gjer mindretallet framlegg om at konsesjonstida for alle vert sett til 60 år og at dei private beheld sine tidsavgrensa konsesjonar uendra. Dette siste betyr at desse ikkje får *ny* konsesjon slik som fleirtalet gjer framlegg om, men at det opprinneleg konsesjonstidspunkt skal gjelde. Grunngevinga her er at mindretallet meiner at ordninga med ny konsesjon vil gje ein vesentleg verdioverføring til dei private eigarane frå stat og kommune i høve til gjeldande reglar. Som døme kan nemnast at dersom eit slikt kraftanlegg har konsesjon frå 1950, vil heimfall etter mindretalet sitt framlegg skje i 2010. Dersom lovendringstidspunktet vert i 2005, vil anlegget etter fleirtalet sitt framlegg fyrst heimfalle i 2080.

Mindretalet har og eit alternativt framlegg, rettighetsmodellen. Denne går i korte trekk ut på 60 års heimfallstid for alle, men at offentlege eigarar ved heimfall får ein lovfesta rett til ein andel på 45 % eller erstatning for tilsvarande verdi. Bakgrunnen for at mindretalet har eit

alternativt framlegg, er at den juridiske rådgjevaren til Heimfallsutvalet meinte transaksjonsmodellen er i strid med EØS sitt regelverk. Etter nye opplysningar som kom fram på eit seminar om Heimfallsutvalet si innstilling i Oslo 20.januar, har ein ny ekspertuttale komme med motsett konklusjon.

Mindretallet går vidare imot ei kompensasjonsordning til eigar ved heimfallet.

I høve til vertskommunane sine interesser, går eit samla utval inn for at vertskommunen sin lovbestemte rett ved heimfall på *inntil* 1/3 av verdien eller del av kraftverket vert vidareført. Fleirtalet i utvalet tilrår likevel ei anna fordeling enn det som går fram av gjeldande lov. Ved heimfall for produksjon utover 250 Gwh skal ein del av dei verdiane som etter dagens reglar tilfell vertskommunen tilfalle ein "større region". Utvalet har ikkje teke stode til kva som ligg i ein "større region".

Vurdering

Heimfall for offentlege kraftanlegg vil vere ei ulempe for alle kommunar som eig kraftanlegg eller deler i kraftanlegg. Desse vil miste desse verdiane (heilt eller delvis) når heimfall skjer. Heimfall er derimot ein fordel for kommunar som er vertskommunar for offentlege kraftanlegg. Desse vil jo få eit vederlag ved heimfallet, noko dei ikkje får i dag.

Rådmannen meiner at det prinsipielle i denne saka er om ein skal sikre framleis nasjonal kontroll og eigarskap til nasjonale vasskraftressursar. Slik kontroll og eigarskap oppnår ein best ved å ha eit regelverk som ikkje fører til auka salspress på offentlege vasskraftanlegg. Mykje tyder på at innstillinga til fleirtallet i Heimfallsutvalet vil medføre eit slikt salspress. Dette m.a. på grunn av at framlegget legg opp til lange konsesjonsar og ein implementeringsmetode som gjev lang tid før heimfall finn stad.

Rådmannen meiner at mindretallet sitt framlegg i mykje større grad sikrar desse nasjonale verdiane Dette gjeld særleg punktet om at offentlege eigarar får oppretthalde evigvarande konsesjon så lenge dei ikkje sel anlegget.

Jostein Aanestad
rådmann